

Definitioner, kommentarer och källor – KBF 2010

Bakgrundsfakta

Folkmängd 31 december 2009

Källa: SCB, Befolkningsstatistik

Befolkningsregistret (RTB) är en kopia av skattemyndigheternas personregister som förnyas successivt med förändringsrapporter om födelser, dödsfall, flyttningar, giftermål, skilsmässor och medborgarskapsbyten.

Invånare efter födelseland 2009

Källa: SCB, Befolkningsstatistik

Från och med KBF 2005 används samma indelning som i FHI:s Nationella Folkhälsoenkät. Tidigare år har justerats i Databasen. Indelningen i faktabladerna fram till och med 2004 har dock inte ändrats. Fr o m KBF 2010 har benämningen ”Övriga Skandinavien” ändrats till ”Övriga Norden”. I tidigare årgångar har det felaktigt stått ”Övriga Skandinavien”, det har alltså hela tiden varit ”Övriga Norden”.

Familjer efter antal barn 2009

Källa: SCB, Befolkningsstatistik

Både gifta/sammanboende och ensamstående föräldrar räknas. Barnen skall vara högst 17 år. I summan ingår de ca 3 000 barn i landet som är felaktigt klassificerade som ensamstående. Det betyder att summan är något för hög. Andelarna påverkas dock inte nämnvärt.

Medellivslängd 2005–2009

Källa: SCB, Befolkningsstatistik

Talen är ett genomsnitt för 5-årsperioden och avser återstående medellivslängd vid födelsen.

Flyttningar efter ålder 2009

Källa: SCB, Befolkningsstatistik

Endast flyttningar över kommun- respektive länsgräns räknas.

Folkhälsoarbete: Medlem i Forum Folkhälsa 2009

Källa: Forum Folkhälsas medlemsregister

http://www.fhi.se/templates/Page_____667.aspx Syftet med Forum folkhälsa är att möjliggöra erfarenhetsutbyte och kunskapsspridning inom folkhälsoområdet för kommuner och landsting/regioner samt övriga ideella organisationer på nationell nivå som arbetar aktivt med folkhälsofrågor. Medlemskap utgår från organisationer och inte enskilda individer och är kostnadsfritt. Beslut om medlemskap i Forum folkhälsa ska tas antingen på politisk nivå eller av verkställande styrelse. Ansvariga för Forum folkhälsa är Sveriges kommuner och landsting samt Statens folkhälsoinstitut.

Uppdatering görs under det första kvartalet på året. Endast kommuner med medlemskap omfattas.

Skattesats m.m. 2010

Källa: SCB, Offentlig ekonomi

Med ”skattesats” (utdebitering) avses den procentuella andel av den kommunalt beskattningsbara förvärvsinkomsten som en skattskyldig påförs i kommunal inkomstskatt. Den totala kommunala skattesatsen består av skattesats till kommun och till landsting. I

”Inkomstutjämnning” ingår utfall för inkomstutjämnning, kostnadsutjämnning, generella statsbidrag, införanderegler och nivåjustering under bidragsåret.

Målområde 1: Delaktighet och inflytande i samhället

Röstande i de olika valen 2006

Källa: SCB, Allmänna valen

Andel röstande av de röstberättigade. Därmed avses personer som är inskrivna i röstlängden. När det gäller statistik över valdeltagande redovisas Heby enligt den regionala indelning som gäller från 1 januari 2007.

Målområde 2: Ekonomiska och sociala förutsättningar

Befolkningen efter utbildningsnivå 2009

Källa: SCB, Utbildningsregistret

Registret innehåller uppgifter om avslutade utbildningar i det reguljära utbildningssystemet. Nivåklassificeringen är gjord enligt Svensk utbildningsnomenklatur, SUN.

Förvärvsarbetande 2008

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

Sysselsättningen bestäms från de kontrolluppgifter som arbetsgivarna varje år lämnar till skattemyndigheterna men också genom information om företagarinkomster från taxeringsregistret. Förvärvsarbetande är alla personer som hade avlönat arbete minst en timme per vecka under november månad det aktuella året. Tillfälligt frånvarande ingår också om de haft en kontrolluppgift med lön under året. Statistiken avser nattbefolkning, dvs. alla förvärvsarbetande personer som bor i kommunen oavsett i vilken kommun man arbetar.

Arbetssökande årsmedeltal 2009

Källa: Arbetsmarknadsstyrelsen, AMS

Statistiken över arbetssökande framställs från ett register som förs av AMS. Uppgifterna hämtas kontinuerligt från de registerkort som arbetsförmedlingarna upprättar för varje arbetssökande. I ”arbetsmarknadsåtgärder” ingår bl.a. följande åtgärder: Arbetsmarknadsutbildning, Arbetspraktik, Aktiviteter inom vägledning och platsförmedling, Förstärkt anställningsstöd, Start av näringsverksamhet, Arbetlivsinriktad rehabilitering, Datortek, Ungdomsgaranti, Kommunalt ungdomsprogram, Allmänt anställningsstöd. ”Öppet arbetslösa” är de som registreras i kategorierna 11 Arbetslösa, platsförmedlingsservice; 12 Arbetslösa, vägledningsservice samt 13 Arbetslösa, erbjuden samt väntar på beslutad åtgärd.

Hög-/låginkomsttagare 2008

Källa: SCB, Inkomst- och taxeringsregistret, (IoT)

Höginkomstgränsen definieras som den sammanräknade inkomst över vilken 20 procent av alla inkomsttagare i riket ligger. Låginkomstgränsen är den sammanräknade inkomst under vilken 20 procent av alla inkomsttagare i riket ligger. Inkomstgränserna varierar mellan olika år. De angivna gränserna gäller åldersgruppen 20–64 år och nollinkomsttagarna ingår i beräkningen.

Höginkomstgränsen var $\geq 355\,216$ kronor år 2008. Låginkomstgränsen var 0-116 320 kronor år 2008.

Familjer med låga inkomster 2008

Källa: SCB, Inkomst- och taxeringsregistret (IoT)

Andel (%) familjer med en disponibel inkomst (per konsumtionsenhet) under 60 procent av medianinkomsten. Familjetyper: ensamstående utan respektive med hemmavarande barn under 18 år, övriga familjer med hemmavarande barn, pensionärsfamiljer med minst en person över 64 år samt familjer där minst en person har sjuk- eller aktivitetsersättning (före år 2003 förtidspension eller sjukbidrag).

60% under disponibel medianinkomst för 2008 = 87 661 kr. Baserar sig på sammanräknad förvärvsinkomst, medianinkomst (tkr) för boende i Sverige (16+ år) hela året.

Anmälda brott 2009

Källa: Brottsförebyggande rådet, BRÅ

Totalt antal anmälda brott samt våldsbrott per 100 000 invånare, medelfolkmängden (beräknat utifrån 1/1 aktuellt år och 1/1 kommande år. (ex. 1/1 2008 + 1/1 2009 delat med 2). Brott under resor och brott utomlands har ej kunnat registreras och ingår därför ej på kommunnivå. Dessa uppgifter finns dock på läns- och riksnivå. Våldsbrott innefattar Brott mot person (3-7 kapitlet Brottsbalken), Rån, grovt rån (8 kapitlet, 5-6 §) och Våld mot tjänsteman (17 kapitlet, 1 och 5 §).

BRÅ's databaser uppdateras ständigt vilket gör att det kan skilja något om man jämför BRÅ's brottstatistik och Kommunala basfakta bakåt i tiden.

Målområde 3: Barns och ungas uppväxtvillkor

Anställda årsarbetare i förskolan hösten 2009

Källa: Skolverket samt för stadsdel, Stockholms stad (USK), Malmö stad resp Göteborgs stad

Antal anställda som arbetar med barn (exkl. städ- och kökspersonal samt personal som medverkar i arbetet genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder) har omräknats till årsarbetare med hjälp av tjänstgöringsgraden. Arbetsledares schemalagda arbetstid i barngrupp ingår. Med "högskoleutbildning" avses förskolläraryr utbildning, fritidspedagogutbildning, eller lärarutbildning.

Låg födelsevikt 2005–2007

Källa: Socialstyrelsen, Medicinska födelseregistret

Antal födda med en födelsevikt mindre än 2500 gram per 1000 födda. (3-årsmedelvärden).

Risken att barn ska födas med låg födelsevikt är högre i socialt utsatta områden.

Nämnamnen har ändrats från och med 2005-2007 års uppgifter och kommer från Socialstyrelsen (MFR) vilket innebär att tvillingar och dödfödda barn inte tas med i beräkningen.

Behöriga till gymnasieskolan våren 2009

Källa: Skolverket

För att en elev ska vara behörig till gymnasieskolan krävs minst betyget godkänd i ämnena svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik. Andelen beräknas av de elever i årskurs 9 som fått eller skulle ha fått betyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet (elever som lämnat årskurs 9 utan slutbetyg ingår således). Betygen mäts före provning.

Fr o m uppgifter för våren 2009 omfattas alla skolor, inte bara kommunala utan också fristående, internationella skolor och riksinternat

Barnfattigdomsindex 2008

Källa: SCB, Inkomst- och taxeringsregistret (IoT)

Andel barn 0-17 år med svensk eller utländsk bakgrund som finns i ekonomiskt utsatta hushåll.

Med ”ekonomiskt utsatta” menas hushåll med låg inkomst eller socialbidrag. Med ”låg inkomst” menas lägsta utgiftsnivå baserad på den socialbidragsnorm, som fastställdes på 1980-talet (med inflationsuppräknings) och en norm för boendeutgifter. Om inkomsterna understiger normen för dessa utgifter definieras detta som låg inkomst. Med socialbidrag menas att sådant erhållits minst en gång under året. Med utländsk bakgrund menas minst en utlandsfödd förälder.

Målområde 4: Hälsa i arbetslivet

Anmälda arbetsskador 2008

Källa: Arbetsmiljöverket, ISA-registret samt SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

Arbetsskador inkluderar både arbetsolycksfall och arbetssjukdomar och är miljöbetingade hälsoproblem. Statistiken avser antal anmälda arbetsskador per 1000 av alla förvärvsarbetande.

Statistik som framställs utifrån ISA används som ett hjälpmedel för att förebygga arbetsskador, och att identifiera riskgrupper och arbetsmiljöproblem. Registret bygger på arbetsskador som anmäls till försäkringskassan enligt Lag (1976:380) om arbetsskadeförsäkring (LAF) och Förordning (1977:284) om arbetsskadeförsäkring. Celler där det sammanlagda antalet anställda understiger 200 redovisas ej. På grund av ändringar i registersystemet från och med 2002 är arbetsskador ej jämförbara med tidigare år.

Ohälsotal 2009

Källa: Försäkringskassan

Ohälsotalet beräknas under en 12-månadersperiod och är en summering av 12 månaders värden. Antal utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning och aktivitetsersättning (före år 2003 förtidspension och sjukbidrag) från socialförsäkringen per försäkrad. Alla dagar är omräknade till heldagar, t.ex. två dagar med halv ersättning blir en dag. Ohälsotalet innehåller INTE dagar med sjuklön från arbetsgivare. Observera att tidigare uppgifter i Kommunala Basfakta (år 2000) ej är jämförbara med 2002 och framåt på grund av ändrat beräknings sätt. Vidare är åldersindelningen en annan (20-64 år) jämfört med Försäkringskassans indelning (16-64 år)

Målområde 5: Miljöer och produkter

Skador och förgiftningar 2002–2006

Källa: Socialstyrelsen, Dödsorsaksregistret

Diagnoser: V01-Y89 enligt ICD-10

Antal döda från födelsen och framåt per 10 000 invånare av medelfolkmängden per 31/12 respektive år. 5-årsmedelvärden.

Siffrorna redovisas som icke åldersstandardiserade för de olika åldersgrupperna medan totalpopulationen redovisas som åldersstandardiserad och påverkas därför inte av åldersstrukturen i länet, kommunen eller stadsdelen

Själv mord 2002-2006

Källa: Socialstyrelsen, Dödsorsaksregistret

Diagnoser: Gäller säkra suicider X60–X84 enl. ICD–10. Siffrorna avser antal döda per 10 000 invånare av medelfolkmängden 15 år och äldre per 31/12 respektive år. 5-årsmedelvärden. Siffrorna redovisas som icke åldersstandardiserade för de olika åldersgrupperna medan totalpopulationen redovisas som åldersstandardiserad och påverkas därför inte av åldersstrukturen i länet, kommunen eller stadsdelen.

Miljö och skadeförebyggande arbete 2007

Källa: Statens folkhälsoinstitut, FHI

- Säker och trygg kommun 2007

http://www.fhi.se/templates/Page____434.aspx För att bli utnämnd till En säker och trygg kommun krävs att tolv kriterier uppfylls. Dessa är internationella och tagna av WHO. I stort innebär det att kommunen arbetar tvärssektoriellt och strukturerat med att förebygga skador hos alla riskgrupper inom alla skadeområden. Arbetet ska vara långsiktigt och ej utgöras av ett projekt. I de kommuner där man har utvecklat ett medvetet skadeförebyggande arbete enligt den här modellen får man ofta effekter i form av sjunkande antal skador i befolkningen. Uppdatering har ej skett sedan 2007.

- Allergianpassad kommun 2007

http://www.fhi.se/templates/Page____740.aspx Allergianpassad kommun har som utgångspunkt att en allergianpassad miljö är bra för kommunens alla invånare. För att bli utnämnd till Allergianpassad kommun, skall kommunen uppfylla tre kriterier. De är följande: ett politiskt beslut att arbeta allergiförebyggande, en allergikommitté med bred representation och en handlingsplan för arbetet. Visionen är att alla landets kommuner blir Allergianpassade kommuner. Uppdatering har ej skett sedan 2007.

Målområde 6: Hälsosfrämjande hälso-och sjukvård

Ungdomsmottagningar 2009

Källa: Föreningen för Sveriges Ungdomsmottagningar

<http://fsum.org>. För att kallas ungdomsmottagning (UM) anser FSUM att personalen ska bestå av minst barnmorska, läkare och kurator eller psykolog. Personalen ska också ha arbetstid särskilt avsatt för ungdomsmottagningen, vara delaktiga i verksamhetens utveckling och inte enbart vara personal som konsulteras vid behov. Flertalet, men inte alla av FSUMs medlemmar, uppfyller dessa kriterier. Förutom antal UM i kommunen anges också antalet ungdomar i åldersgruppen 13–23 år.

Uppdatering av registret sker kontinuerligt hos Föreningen för Sveriges

Ungdomsmottagningar men för Kommunala basfakta sker uppdatering under första kvartalet respektive år.

Hälsofrämjande sjukhus i länet 2008

Källa: Svenska nätverket av Hälsofrämjande sjukhus

<http://www.natverket-hfs.se> Världshälsoorganisationen – WHO – etablerade nätverket Health Promoting Hospitals 1991. Det är ett världsomspännande nätverk med över 625 sjukhus i 25 länder, främst i Europa men även i Canada och Australien. WHO anser att framtidens sjukhus måste bli mer hälso- och helhetsorienterade och vara en hälsoresurs för sin lokalbefolkning. Kriterier för medlemskap är att utveckla sin organisation mot en hälsofrämjande hälso- och sjukvård. Det som utmärker det Hälsofrämjande sjukhuset är ett bredare samhällsligt perspektiv på sjukhusets roll samt att sjukvårdens målsättning, en bredare hälsa, lyfts fram tydligare. Det svenska nätverket för Hälsofrämjande Sjukhus etablerades 1996 och har idag 28 medlemmar.

Uppdatering sker f n inte efter 2008 eftersom det skett en förändring av kriterier för vem som kan vara medlem och det är oklart hur detta ska hanteras.

Målområde 7: Skydd mot smittspridning

Barnvaccinationer 1 jan 2009 bland barn födda år 2006

Källa: Smittskyddsinstitutet

Siffrorna för stelkramp och kikhosta avser andel (%) barn födda 2006 som fått tre injektioner innan januari 2009. Siffrorna för MPR (mässling, påssjuka och röda hund) avser andel (%) barn födda 2006 som fått en injektion med kombinerat vaccin mot mässling, påssjuka och röda hund före januari 2009. Uppgifter om fler vaccinationstyper finns i databasen.

Målområde 8: Sexualitet och reproduktiv hälsa

Aborter efter ålder 2004–2008

Källa: Socialstyrelsen/EpC

Antal per 1 000 kvinnor. 5- årsmedelvärden.

Från och med 2003-2007 redovisas även yngre än 15 år tillsammans med gruppen 15-19 år. Siffrorna för Gotlands län visar på några fler aborter jämfört med när man går på kommunkoden. Det beror på att för några aborter saknas fullständiga uppgifter alternativt att man har skrivit fel siffror efter 09 för Gotlands kommun. Dessa aborter har då fångats upp av länsformatet som endast behöver två siffror (09), men inte av kommunformatet som behöver fyra korrekta siffror (0980). Eftersom det är samma population som avses Gotlands kommun= Gotlands län, så skulle siffrorna för "Gotlands län" vara de mest korrekta.

Målområde 10: Matvanor och livsmedel

Amningsfrekvens bland barn födda 2007

Källa: Socialstyrelsen samt Barnavårdsenheterna i Stockholm, Göteborg och Malmö

Andel (%) ammade vid 6 månaders ålder (enbart eller delvis) av barn födda 2004. Bygger på frågeschema vid barnavårdscentralerna. En ändring av definitionen av "enbart ammade" har skett (i enlighet med WHO:s definition) för barn födda fr.o.m. 2004, varför en strikt jämförelse med tidigare år ej är möjlig. Uppgifter från fler tidpunkter finns i databasen. Från och med barn födda 2006 presenteras inga uppgifter på stadsdelsnivå på grund för stora osäkerheter i materialet.

Dödlighet i hjärt/kärlsjukdom 2002-2006

Källa: Socialstyrelsen/Dödsorsaksregistret

Diagnos enligt ICD-10= I20-I25.

Siffrorna avser antal döda per 10 000 invånare av medelfolkmängden 15 år och äldre per 31/12 respektive år. Statistiken redovisas som 5-årsmedelvärden. Siffrorna är åldersstandardiserade och påverkas därför inte av åldersstrukturen i länet, kommunen eller stadsdelen.

Det finns ett starkt samband mellan höga kolesterolvärden och risken att drabbas av hjärtkärlsjukdom. Det är också välkänt att det går att sänka höga kolesterolvärden genom hälsosam mat och livsstil.

Dödlighet i diabetes 2002-2006

Källa: Socialstyrelsen/Dödsorsaksregistret

Diagnos enligt ICD-10:E11 avseende såväl underliggande som bidragande orsak.

Siffrorna avser 10 000 invånare av medelfolkmängden 15 år och äldre per 31/12 respektive år. 5-årsmedelvärden.

Siffrorna redovisas som icke åldersstandardiserade för de olika åldersgrupperna medan totalpopulationen redovisas som åldersstandardiserad och påverkas därför inte av åldersstrukturen i länet, kommunen eller stadsdelen.

Målområde 11: Tobak, alkohol, narkotika, dopning och spel

Rökande blivande mödrar 2003-2007

Källa: Socialstyrelsen; Medicinska födelseregistret.

Andel (%) av gravida vid inskrivning till mödravårdscentral under perioden. Uppgifterna avser endast graviditeter som lett till förlossning (ej missfall före vecka 28 samt aborter). Statistiken redovisas som 5-årsmedelvärden.

Rökande spädbarnsföräldrar till barn födda 2006

Källa: Socialstyrelsen/EpC samt Barnavårdsenheterna i Stockholm, Göteborg och Malmö

Procent rökande mödrar, rökande fäder samt procent där åtminstone en person i hemmiljön röker när barnet är 1–4 veckor gammalt. Med rökare menas en person som minst en gång per dag drar i sig tobaksrök (gäller även utomhus). Bygger på frågeschema hos barnavårdscentralerna. Uppgifter från fler tidpunkter finns i databasen.

Rökvanor registreras hos mor och far även om föräldern inte bor med barnet vilket leder till att andelen rökande pappor kan vara högre än andelen rökande i hushållet.

Från och med 2006 presenteras inga uppgifter på stadsdelsnivå på grund för stora osäkerheter i materialet.

Uppgifterna sträcker sig från barnets födelsedatum, dvs 0-4 veckor men barnet är normalt inte hemma de första dagarna vilket gör att rubriken är satt till 1-4 veckor.

Dödlighet i lungcancer 2002-2006

Källa: Socialstyrelsen, Dödsorsaksregistret

Lungcancerdiagnos (C34 enl. ICD-10). Antal döda beräknas per 100 000 invånare av medelfolkmängden 15 år och äldre per 31/12 respektive år. 5-årsmedelvärden.

Siffrorna redovisas som icke åldersstandardiserade för de olika åldersgrupperna medan totalpopulationen redovisas som åldersstandardiserad och påverkas därför inte av åldersstrukturen i länet, kommunen eller stadsdelen.

Rökningen är särskilt förknippad med lungcancer, hjärt- och kärlsjukdomar samt KOL. För lungcancer gäller att ca 85 procent är orsakad av rökning.

Dödlighet i KOL 2002-2006 (Kronisk Obstruktiv Lungsjukdom).

Källa: Socialstyrelsen, Dödsorsaksregistret

KOL-diagnos (J44 enl. ICD-10). Antal döda beräknas per 10 000 invånare av medelfolkmängden 15 år och äldre per 31/12 respektive år. 5-årsmedelvärden.

Siffrorna redovisas som icke åldersstandardiserade för de olika åldersgrupperna medan totalpopulationen redovisas som åldersstandardiserad och påverkas därför inte av åldersstrukturen i länet, kommunen eller stadsdelen.

KOL är ett sjukdomstillstånd som försvårar luftflödet till lungorna och så småningom förstör de små lungblåsorna. Man får svårt med andningen och orkar väldigt lite. I ett långt framskridet stadium av sjukdomen är dödligheten stor. I de flesta fall har KOL orsakats av långvarig rökning.

Serveringstillstånd 2009

Källa: Statens folkhälsainstitut, FHI/tillsyn

Kommunen som prövar serveringstillstånd har skyldighet att rapportera sina beslut till FHI. Uppgifterna bygger på denna rapportering och avser situationen 31 december. Uppgifterna avser de restauranger som har rätt att servera alkoholdrycker till allmänheten.

Serveringstillstånd med rätt att enbart servera i slutna sällskap är ej inkluderade. Statistiken avser antal serveringstillstånd per 10 000 invånare 15 år och äldre.

Systembolagets försäljning 2009

Källa: Statens folkhälsainstitut, FHI/tillsyn

Försäljning – detaljhandel avser Systembolaget AB's försäljning i butiker under året.

Försäljningsvolymerna för spritdrycker, vin och starköl är omräknade till liter 100 % alkohol och mängden 100 % alkohol är därefter beräknad per kommuninvånare 15 år och äldre. I databasen ingår även alkoholförsäljning från restauranger.

Restaurangernas försäljning 2008

Källa: Statens folkhälsainstitut, FHI/tillsyn

Försäljning – detaljhandel avser Restaurangernas försäljning under året.

Försäljningsvolymerna för spritdrycker, vin och starköl är omräknade till liter 100 % alkohol (enligt systembolagets definition) och mängden 100 % alkohol är därefter beräknad per kommuninvånare 15 år och äldre.

Alkoholrelaterad dödlighet 2002-2006

Källa: Socialstyrelsen, Dödsorsaksregistret

Sjukdomar och dödsfall med alkoholdiagnos som underliggande eller bidragande dödsorsak registreras enligt ICD-klassifikationssystemet ICD-10 (Injuries and Causes of Death) och omfattar diagnoser som alkoholpsykos, alkoholberoende, alkoholbetingad levercirrhos, alkoholförgiftning och olycksfall. Diagnoser (ICD-10): E244, F10, G312, G621, G721, I426, K292, K700-K709, K860, O354, P043, Q860, T510-T519, Y901-909, Y911-919, Z502, Z714.

Antal döda beräknas per 10 000 invånare av medelfolkmängden 15 år och äldre per 31/12 respektive år. 5-årsmedelvärden.

Siffrorna redovisas som icke åldersstandardiserade för de olika åldersgrupperna medan totalpopulationen redovisas som åldersstandardiserad och påverkas därför inte av åldersstrukturen i länet, kommunen eller stadsdelen.

Regional indelning

Statistikuppgifterna i Faktabladet hänför sig till olika tidpunkter, men den kommunala indelning som statistiken redovisas efter avser 1 januari, 2007 om inget annat anges.